

În căutarea cerului perfect

Scris de Astroclubul Borealis

Joi, 20 Noiembrie 2014 00:00 - Ultima actualizare Miercuri, 19 Noiembrie 2014 11:58

Zona muntoasă a României este un paradis pentru turiștii care „vânează” ceruri spectaculoase.

Trei mașini mătură cu farurile un drum fără asfalt de lângă Cluj-Napoca, pe raza comunei Ciurila, dincolo de o pădure deasă de fagi. Automobilele se hurducă pe drumul pietros, cu farurile tăind noaptea în zig-zag. Un urcuș până pe vârful unui deal, un viraj scurt la stânga, încă două hopuri, motoarele se opresc, farurile se sting.

Din portbagaje și de pe banchetele din spate, mâini îndemânatice apucă obiecte tubulare de mari dimensiuni. La lumina lanternelor, sunt montate pe trepiede sau monopiede. Toate luminile se sting și ochiurile telescoapelor – căci asta sunt tuburile – sunt ațintite spre bezna nopții. Star party-ul poate să înceapă.

Text: Bogdan Stanciu
Foto: Vakarcs Loránd
Grafică: Rareș Olteanu

La petrecere cu stelele

Un star party este, pe de o parte, o întrunire de astronomi amatori care își aduc cu ei telescoapele pentru a observa cerul în adâncimea nopții. Pe de altă parte, este o formă sofisticată de manifestare a astroturismului – un concept relativ nou la scară globală, unde România ar putea excela, dar nu o face.

Pe lângă star party-uri, unde sunt aduse instrumente profesionale de observare a cerului, astroturismul se adresează și turiștilor de rând, care doresc să aibă parte de ceruri pline de stele. Pentru acest lucru este suficient să ai un binoclu bun, sau nici măcar atât. „Te poți bucura pur și simplu de stele, în locurile cu cer întunecat, unde nu se văd luminile marilor orașe. Un cer plin de stele este un spectacol în sine oricând, chiar și când nu sunt fenomene astronomice deosebite”, explică Ilarie Greco, un vlăjgan cu mișcări delicate, un promotor al astroturismului din Cluj-Napoca.

Calitatea cerului este afectată direct de sursele de iluminat artificiale. Fără un cer bun, deci cât mai întunecat, nu se poate vorbi de un turism de dragul stelelor. Prin urmare, pe plan mondial au

În căutarea cerului perfect

Scris de Astroclubul Borealis

Joi, 20 Noiembrie 2014 00:00 - Ultima actualizare Miercuri, 19 Noiembrie 2014 11:58

Început de ceva vreme demersurile de protejare a zonelor cu cer întunecat. Există o asociație care se ocupă cu protejarea cerurilor întunecate, International Dark Sky Association (IDA), care a creat o rețea mondială de protejare a locurilor cu bolte cerești bogate. Există trei tipuri de arii care compun acest program, și anume comunitățile, parcurile și rezervațiile cu cer întunecat. Programul a fost inițiat în 2001 și are scopul de a conferi recunoaștere internațională pentru acele zone și comunități care excelează în protejarea întunecimii boltei cerești. În acest moment, în lume există 16 parcuri, opt rezervații și șase comunități cu cer întunecat.

Niciuna nu se găsește în România, cele mai apropiate de țara noastră aflându-se în Ungaria, unde există două parcuri cu cer întunecat, una în zona Parcului Național Hortobágy, cealaltă în zona deluroasă Zselic.

Cum e la alții

Managerul acestui program al IDA, dr. John Barentine, a declarat pentru revista „Sinteza” că, până în acest moment, nu a primit din România nicio candidatură, deși, la o verificare rapidă a hărților de noapte, el a identificat nu mai puțin de cinci zone care ar putea îndeplini criteriile: Cheile Nerei-Beușnița, Munții Apuseni, Munții Maramureșului, Munții Călimani și zona Putna-Vrancea. „Obținerea unui statut de cer întunecat din partea IDA presupune doar existența unor persoane dedicate care sunt dispuse să înceapă procesul de candidatură”, a precizat dr. Barentine, de profesie astronom.

Diferențele dintre un parc și o rezervație de cer întunecat țin doar de mărime. Astfel o rezervație trebuie să aibă minim 700 de kilometri pătrați, în timp ce un parc nu are o limită minimă a suprafeței. „Rezervațiile sunt constituite dintr-o zonă «nucleu», care de obicei este o arie naturală deja protejată, cum sunt parcurile naționale, înconjurat de o zonă periferică, care nu este protejată ca un parc, dar unde locuitorii au adoptat măsuri de control a iluminării exterioare, pentru a proteja nucleul”, a explicat omul de știință american.

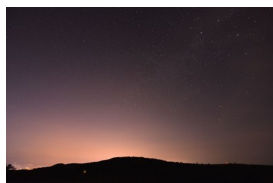
Un exemplu în acest sens se află în Noua Zeelandă, unde 4.300 de kilometri pătrați, care au în centru Parcul Național Aoraki, au fost declarați rezervație cu cer întunecat, cea mai mare din lume. Pe raza rezervației funcționează și un important observator astronomic. Patru agenții turistice oferă în această arie tururi personalizate de observare a cerului, atât ziua cât și noaptea. Cerul de aici este protejat încă din 1981, când a intrat în vigoare o ordonanță de control a iluminatului, încorporată în planul de dezvoltare al districtului din care face parte PN Aoraki.

În căutarea cerului perfect

Scris de Astroclubul Borealis

Joi, 20 Noiembrie 2014 00:00 - Ultima actualizare Miercuri, 19 Noiembrie 2014 11:58

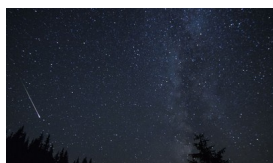
Planeta România

Distanța dintre Noua Zeelandă și România este, în acest caz, astronomică. Valentin Grigore, președintele Societății Astronomice Române de Meteori este unul dintre cei mai buni cunoscători din țară ai problematicei legate de poluarea luminoasă. „În România nu există legislație privind poluarea luminoasă. Avem nevoie urgent de o astfel de legislație. Oricum, este nevoie de o reglementare la nivel european în acest domeniu și cred că va veni. Sper că va veni, nu atât de târziu încât România să piardă aceste adevărate insule de Univers: zonele curate cu cer negru pe care înca le mai are și pe care multe țări care le-au pierdut și încearcă să le reconstruiască”, a explicat acesta, succint, situația nebuloasă în care se găsește România.

Valentin Grigore este și reprezentantul IDA în România. L-am întrebat cum se explică absența României de pe harta oficială a cerurilor întunecate, unde se poate ajunge chiar dacă legislația națională lasă de dorit. „Unu – nimeni nu știe ce înseamnă un parc cu cer întunecat, pentru că nu vrea, doi – birocrăția în România este criminală, dublată de lipsa de educație a celor care au puterea de decizie, trei – într-o astfel de inițiativă trebuie angrenați astronomi, responsabili de parcuri naționale, rangeri, responsabili din turism, city-manageri, medici, biologi, designeri, ingineri specialiști în iluminat etc., patru – astronomii profesioniști din România nu sunt interesați de așa ceva, cinci – majoritatea astronomilor amatori sunt prea individualiști, chiar egoiști, se mulțumesc cu activități pentru confortul strict personal”, a enumerat specialistul.

Negru profund

Comuna Ciurila este la o planetă distanță de Noua Zeelandă, dar, într-o noapte clară de iunie, după ce miezul nopții a trecut, mii de sori scânteiază și aici pe un cer negru profund. Dinspre oraș transpare discret o aură roșie, ca o bură de lumină. Locul este adăpostit de luminile agresive ale orașului de un deal împădurit, astfel că bura roșie de poluare luminoasă inundă numai o mică margine a bolții cerești, lasând restul cerului negru ca tăciunele, să se poată lăfăi în voie pe el Calea Lactee. Este cel mai bun cer pe care îl poți avea în apropierea unui oraș mare.

În vârstă de 30 de ani, Ilarie Grecu, expert în IT și astronom în timpul liber este cel care a găsit acest loc. „Am verificat harta poluării luminoase disponibilă pe internet, pe care am suprapus-o pe Google Earth, pentru perspectiva 3D, fiindcă e important să ai un orizont bun, să nu fii – de

În căutarea cerului perfect

Scris de Astroclubul Borealis

Joi, 20 Noiembrie 2014 00:00 - Ultima actualizare Miercuri, 19 Noiembrie 2014 11:58

---

exemplu – într-o vale, și așa am găsit locul acesta. E un cer bun. Cred că este pe undeva de nota 6, dacă se calculează în funcție de NELM (Naked Eye Limiting Magnitude – n.r.), unde 4 e cel mai slab și 7,5 cel mai mult”, spune Ilarie.

Cel mai bun cer pe care l-a văzut vreodată a fost în Pasul Rotunda, dar un cer foarte întunecat se găsește și în Apuseni, la Poiana Horea, de exemplu.

Din punct de vedere al astroturismului, norocul României, pe care încă nicio oficialitate nu s-a gândit să-l fructifice este relativa sa înapoiere față de țările puternic industrializate. „În foarte multe țări din Europa de Este care au avut guverne comuniste, iluminatul exterior a rămas subdezvoltat, lucru care a determinat existența multor locuri cu ceruri foarte întunecate. Provocarea este de a găsi metode de dezvoltare în timp ce resursele naturale, precum cerul negru, sunt protejate”, spune dr. John Barentine, de la International Dark Sky Association.

Din păcate, în brandul național turistic al României astroturismul este o noțiune inexistentă, lăsată la discreția operatorilor privați. „Societatea Astronomică Română de Meteori a adus de-a lungul timpului în România foarte mulți astroturiști interesați de cerul negru din România. Din păcate, infrastructura turistică este foarte slab dezvoltată, iar acolo unde se dezvoltă aduce cu ea poluare luminoasă... pentru că la noi nimic nu se face cu cap. Occidentalii încearcă cu eforturi uriașe să reconstruiască ceea ce au distrus din punct de vedere al naturii, unde intră și cerul nocturn. Uneori e aproape imposibil să mai aibă ceea ce a fost odată. Noi trebuie doar să păstrăm ceea ce avem...”, explică Valentin Grigore, un pionier al astroturismului, care organizează tabere de observație a cerului din 1993.

Ceruri pierdute

Acesta a enumerat și două cazuri tipice de cer întunecat distrus de poluarea luminoasă: „În anii 80 și începutul anilor 90, zona de lângă Târgoviște, pe Dealul Voievozilor, avea un cer negru absolut. După 1995 zona a devenit afectată, astfel încât azi este inaccesibilă pentru observații astronomice. În anii 90, începând cu 1993-1994, zonă cu cer foarte întunecat, spectaculos, în topul zonelor cu cel mai întunecat cer, a fost la Piatra Arsă și Babele, în Bucegi. Creșterea spectaculoasă a poluării luminoase după 1997-1998 a dus la abandonarea zonei în anul 2000”.

Din fericire, România are încă „rezerve” suficiente de cer întunecat. Astronomul amator Deak Zoltan de la Astroclubul București a centralizat o serie de măsurători a poluării luminoase în diverse zone ale țării. Potrivit acestei centralizări, care nu este una exhaustivă, cel mai negru cer a fost înregistrat anul trecut pe Valea Frumoasei, cu un indice de 21.70, pe o scară de valori unde 23.70 a fost maximul înregistrat vreodată, în deșertul Nevada, în 2011.

În căutarea cerului perfect

Scris de Astroclubul Borealis

Joi, 20 Noiembrie 2014 00:00 - Ultima actualizare Miercuri, 19 Noiembrie 2014 11:58

Revenind în România, și în Ghioroiu, județul Vâlcea, a fost înregistrat un indice de 21,70, dar măsuratoarea a fost făcută în urmă cu șase ani. Un cer deosebit de întunecat se găsește la Vlădeasa, cu un indice de 21.50, înregistrat în 2009.

Marian Niculescu, președintele astroclubului Borealis din Cluj-Napoca spune că în această zonă cerul este, într-adevăr, de o foarte bună calitate. „În spatele Cabanei Vlădeasa este o zonă foarte bună. Este însă destul de greu de ajuns în astfel de zone, unde cerul este negru profund, deoarece sunt situate la distanță de orașe, izolate și în România aceasta înseamnă, de obicei, infrastructură proastă”, explică Marian Niculescu.

Valentin Grigore este de părere că cel mai frumos cer din România la ora actuală poate fi observat în Munții Cindrel, pe Valea Frumoasei, zona „Pârâul lui Blaga”. „Aici cerul este încă foarte negru, neafectat de poluare luminoasă și se poate vedea în toată splendoarea lui”, spune acesta.

Vestea bună este că pentru a cerceta un astfel de cer nu îți trebuie neapărat aparatura sofisticată pe care o etalează cu mândrie astronomii amatori. „Este suficient să ai un binoclu bun. Este un instrument excepțional, cu care poți observa roiuri stelare, galaxii și chiar nebuloase. Trebuie însă să fie unul de calitate, nu unul de la tarabe”, mai spune Marian Niculescu, de la astroclubul Borealis.

La Ciurila, într-o noapte de vară, bezna nopții e atât de deplină încât descărcarea unui bliț foto te amețește ca un pumn primit în cap. Istvan Matis, vicepreședintele astroclubului Borealis, a venit la observație cu un telescop făcut cu propriile mâini. Îl fixează pe Marte, apoi pe Saturn, iar mai apoi face cu ajutorul unui fascicul subțire de lumină o trecere în revistă a principalelor constelații de pe cer, pentru toți cei prezenți. Calea Lactee pare că se sprijină pe aura roșatică de peste oraș. Vega, Altair și Deneb, cele trei stele ale „triunghiului de vară” strălucesc palid și chiar deasupra capetelor, astrele din Coroana Boreală încununează toată bolta.

Un poet ar spune că la Ciurila, într-o noapte de vară cu cer senin, poți strânge o claie de zări și-o căciulă de stele. La fel, la Vlădeasa, în Poiana Horea, în Călimani, în Vrancea sau pe Valea Frumoasei. Trebuie doar să întinzi mână și să le prinzi.

Nota redacției: Textul de mai sus a fost preluat de pe www.cluj.travel și a apărut în numărul 6 (iulie) al Revistei „Sinteza”, la secțiunea GoodLife/ Travel, sub titlul „În căutarea cerului perfect”. Îl reproducem cu acordul autorilor și al editorilor.